

Sygn. akt I ACa 59/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 lutego 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Andrzej Struzik
Sędziowie:	SSA Zbigniew Ducki SSO del. Izabella Dyka (spr)
Protokolant:	st.sekr.sądowy Katarzyna Wilczura

po rozpoznaniu w dniu 27 lutego 2013 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa A. B.

przeciwko B. B.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Gospodarczego w Krakowie

z dnia 1 czerwca 2012 r. sygn. akt IX GC 449/10

- 1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie I w ten sposób, że także w części objętej tym punktem powództwo oddala;**
- 2. zasądza od powódki na rzecz pozwanej kwotę 50 zł (pięćdziesiąt złotych) tytułem częściowego zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego odstępując od obciążania powódki kosztami postępowania apelacyjnego w pozostałej części;**
- 3. przyznaje od Skarbu Państwa- Sądu Okręgowego w Krakowie pełnomocnikom stron a to: radcy prawnemu W. M. N. z V. Kancelarii Radcy Prawnego w K. ul. (...) oraz radcy prawnemu B. S. z Kancelarii Radcy Prawnego w K. ul. (...) kwoty po 1 107 zł (jeden tysiąc sto siedem złotych) w tym 207 zł podatku od towarów i usług, tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną stronom z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.**

Sygn. akt I ACa 59/13

Uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie

z dnia 27 lutego 2013 r.

Powódka A. B. – w pozwie wniesionym w dniu 6 maja 2010 r. – domagała się zasądzenia od pozwanej B. B. kwoty 120.226,77 zł z ustawowymi odsetkami oraz kwoty 10.000 zł tytułem zapłaty należności wynikającej z prowadzenia spółki cywilnej (...) w K.. Powódka podała, że na kwotę 120.226,77 zł składają się trzy pozycje: 1/ kwota 42.296,21 zł wyegzekwowana od niej w postępowaniu egzekucyjnym pod sygn. X Km 2389/07, 2/ kwota 66.117,20 zł wyegzekwowana od niej w postępowaniu egzekucyjnym pod sygn. X Km 1719/00 oraz 3/ kwota 1.813,36 zł wyegzekwowana od niej w postępowaniu egzekucyjnym pod sygn. X Km 686/02. Powódka – reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika – wielokrotnie wzywana do sprecyzowania żądania pozwu odnośnie kwoty 10.000 zł, wyjaśniła, że domaga się zasądzenia kwoty 9.233,50 zł z odsetkami tytułem zwrotu części spełnionego świadczenia w związku z działalnością spółki (...), wyegzekwowanego z jej renty przez Komornika Rewiru X m.in. na rzecz wierzyciela spółki (...) – D. D. w postępowaniu toczącym się pod sygnaturą X Km 1356/99. Pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie kosztów procesu. Zarzuciła brak zasadności dochodzonych żądań oraz podniosła zarzut przedawnienia wszystkich roszczeń.

Wyrokiem z dnia 1 czerwca 2012 r. Sąd Okręgowy w Krakowie zasądził od pozwanej B. B. na rzecz powódki A. B. kwotę 990,06 zł, oddalił powództwo w pozostałym zakresie oraz przyznał pełnomocnikom stron po 4.428 zł brutto tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Sąd Okręgowy ustalił, że strony w dniu 20 listopada 1995 r. zawarły umowę spółki cywilnej, a w § 5 umowy postanowiły, iż B. B. przysługiwać będzie udział w zyskach w wysokości 94%, zaś A. B. w wysokości 6%. Udział w stratach miał się kształtować w takiej samej proporcji. W dniu 1 stycznia 1996 r. A. B. i B. B. rozpoczęły działalność gospodarczą w ramach spółki cywilnej (...). Strony zawierały aneksy do umowy ale udział powódki w zyskach i stratach pozostał na niezmienionym poziomie (6%). Z dniem 3 stycznia 2000 r. A. B. wystąpiła ze spółki (...) i odstąpiła swoje udziały na rzecz pozostałych wspólników. Przeciwno A. B. i B. B. toczyło się szereg postępowań egzekucyjnych.

Według ustaleń Sądu Okręgowego, postępowanie egzekucyjne w sprawie toczącej się pod sygn. akt X Km 1356/99 dotyczyło zobowiązań spółki cywilnej (...) prowadzonej przez A. B. i B. B.. Egzekucja świadczenia pieniężnego toczyła się na podstawie tytułu wykonawczego – prawomocnego nakazu zapłaty z dnia 2 sierpnia 1999 r. wydanego przez Sąd Rejonowy w Częstochowie, w sprawie z powództwa D. D. przeciwko (...) spółka cywilna w K., sygn. akt VIII NG 1493/99, którym zasądzono na rzecz D. D. kwotę 9.783,28 zł z odsetkami. Na dzień 10 grudnia 1999 r., w toku postępowania egzekucyjnego, kwota zadłużenia wynosiła łącznie 11.362,76 zł.

Jak ustalił następnie Sąd I instancji postępowania egzekucyjne o sygn. X Km 2389/07, X Km 1719/00 oraz X Km 686/02 prowadzone były na podstawie tytułów wykonawczych wydanych wyłącznie przeciwko A. B.. Komornik Rewiru X dokonał zajęcia świadczenia rentowego A. B. i w okresie od 1 października 1999 r. do 30 października 2003 r. potrącił łącznie kwotę 4.616,75 zł. W postępowaniu egzekucyjnym prowadzonym do sygn. akt X Km 1356/99 Komornik Rewiru X ściągnął od A. B. kwotę 1.671,82 zł, zaś od B. B. – 4.248,39 zł. Pismem z dnia 30 kwietnia 2010 r. A. B. wezwała pozwaną B. B. do zapłaty kwot objętych pozwem.

W rozważaniach prawnych Sąd Okręgowy powołał przepisy art. 376 § 1 k.c., art. 864 k.c. i art. 876 § 1 k.c. i odwołał się do § 5 umowy spółki – postanowień dotyczących udziałów (...) spółki (...) w zyskach i stratach. Sąd Okręgowy wskazał, że A. B. i B. B. zmodyfikowały swoje udziały w stratach, a tym samym dochodzeniu roszczeń regresowych. Skoro ustaliły że B. B. będzie partycypować w strach w wysokości 94%, a A. B. w wysokości 6%, to biorąc pod uwagę wartość egzekwowanego roszczenia w sprawie X Km 1356/99 przez wierzyciela spółki (...) (11.362,76 zł) oraz ściągnięte od stron kwoty (od A. B. – 1.671,82 zł, zaś od B. B. – 4.248,39 zł), to powódka zapłaciła ponad swój udział kwotę 990,06 zł (6% x 11.362,76 = 681,76 zł; 1.671,82 zł – 681,76 zł = 990,06 zł). Zdaniem Sądu Okręgowego treść istniejącego między współdłużnikami stosunku prawnego rozstrzyga o tym, że powódka może się domagać zwrotu od pozwanej nadpłaconej kwoty 990,06 zł i kwotę tę zasądził.

W ocenie Sądu I instancji nie zasługiwał na uwzględnienie zarzut przedawnienia zgłoszony przez pozwaną bowiem roszczenie regresowe ma charakter samodzielny i stało się wymagalne dopiero po wezwaniu pozwanej do zapłaty pismem z dnia 30 kwietnia 2010 r. – najwcześniej w tym dniu wierzytelność regresowa stała się wymagalna, zaś od następnego dnia zaczął biec termin przedawnia.

Ponieważ powódka nie udowodniła, że inne postępowania egzekucyjne miały związek z prowadzeniem spraw spółki (...) – Sąd Okręgowy oddalił powództwo w pozostałej części.

Sąd Okręgowy przyznał od Skarbu Państwa pełnomocnikom stron po 4.428 zł brutto tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w oparciu o § 6 pkt 6 oraz § 2 ust. 1-3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349, ze zm.).

Wyrok Sądu Okręgowego zaskarżyła pozwana w zakresie pkt I, która zarzuciła:

I. naruszenie przepisów postępowania, a to:

1/ art. 321 § 1 k.p.c. poprzez orzeczenie w niniejszej sprawie przez Sąd I instancji z przekroczeniem granic żądania pozwu,

2/ błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, że powódka wzywała pozwaną do zapłaty na jej rzecz kwoty 1.671,82 zł lub jej części wyegzekwowanej od niej w postępowaniu komorniczym do sygn. X Km 1356/99,

II. naruszenie przepisów prawa materialnego, a to:

1/ art. 864 k.c. w zw. z art. 376 § 1 k.c. poprzez błędne przyjęcie, że powódka i pozwana odpowiadają za zobowiązania spółki cywilnej (...) tak jak uczestniczyły w zyskach i stratach spółki (A. B. – 6%, B. B. – 94%), a nie, wobec braku postanowień umowy spółki w przedmiocie zasad dochodzenia roszczeń regresowych pomiędzy wspólnikami, w częściach równych,

2/ art. 117 § 2 k.c. w zw. z art. 120 § 1 k.c. poprzez błędne przyjęcie, iż roszczenie regresowe powódki względem pozwanej z tytułu wyegzekwowania od niej części zobowiązania spółki cywilnej (...) stało się wymagalne dopiero po wezwaniu pozwanej do jego zapłaty, a nie z dniem spełnienia tego zobowiązania i w konsekwencji nieuwzględnienie podniesionego przez pozwaną zarzutu przedawnienia roszczenia powódki.

Wskazując na powyższe zarzuty pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa oraz zasądzenie kosztów, w tym nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

W odpowiedzi na apelację powódka wniosła o oddalenie apelacji pozwanej oraz zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego z tytułu nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanej zasługiwała na uwzględnienie jakkolwiek nie wszystkie podniesione w niej zarzuty okazały się zasadne.

1. Nie można podzielić zarzutu pozwanej, że sąd orzekł ponad żądanie, naruszając tym samym art. 321 k.p.c. Zgodnie z art. 187 § 1 pkt 1 k.p.c. obowiązkiem powoda jest dokładne określenie w pozwie żądania oraz przytoczenie okoliczności faktycznych uzasadniających to żądanie. Przepis art. 321 k.p.c. stanowiąc, że sąd nie może wyrokować co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem ani zasądzać ponad żądanie, pozostaje w ścisłym związku z art. 187 k.p.c. Powódka sformułowała swe żądanie zapłaty w sposób nieprecyzyjny, ogólnikowo wskazując na fakt spełnienia świadczenia wobec wierzycieli spółki (...) w drodze egzekucji komorniczej. Sąd I instancji parokrotnie wzywał powódkę do dokładnego sformułowania żądania – co nastąpiło. Powódka wskazała, że oprócz kwoty 120.226,77 zł

domaga się zasądzenia kwoty 10.000 zł, następnie sprecyzowanej do kwoty 9.233,50 zł, a to roszczenie wywodzi z wyegzekwowanej od niej przez Komornika Rewiru X kwoty celem spłaty zobowiązań spółki (...) m.in. w sprawie X Km 1356/99 i zasądzona kwota 990,06 zł mieściła się w tym żądaniu.

2. Zasadnie pozwana zarzuciła błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu przez Sąd Okręgowy, że powódka wzywała pozwaną do zapłaty na jej rzecz kwoty 1.671,82 zł lub jej części wyegzekwowanej od niej w postępowaniu komorniczym do sygn. X Km 1356/99.

W uzasadnieniu uchwały z dnia 19 maja 1992 r. (III CZP 56/92, OSNC 1992, nr 12, poz. 219), SN wyjaśnił, że jedną z przesłanek opóźnienia w wykonaniu bezterminowych zobowiązań pieniężnych jest wezwanie do spełnienia świadczenia. Wezwanie dłużnika do spełnienia świadczenia odgrywa podwójną rolę. Pierwszą wyznacza art. 455 k.c. Na gruncie tego przepisu wezwanie do spełnienia świadczenia precyzuje obowiązek dłużnika w aspekcie czasu. Wierzyciel jest uprawniony do oznaczenia w wezwaniu terminu spełnienia świadczenia pieniężnego i odtąd zobowiązanie staje się właściwie zobowiązaniem terminowym. Drugą funkcję wezwania do spełnienia świadczenia wyznacza art. 476 k.c. i ta właśnie funkcja nadaje wezwaniu do spełnienia świadczenia charakter warunku sine qua non opóźnienia dłużnika do wykonania pieniężnego zobowiązania bezterminowego. SN wyraził pogląd, iż wezwanie stanowi jednostronne oświadczenie woli zbliżone do czynności prawnej (nie jest czynnością prawną sensu stricto, gdyż nie towarzyszy mu wola wierzyciela wywołania zmiany lub uchylenia określonego prawa, lecz ma wyłącznie za zadanie wykonanie przysługującego uprawnienia), a wyrażające gotowość przyjęcia świadczenia. SN stwierdził, że wezwanie musi odpowiadać określonym warunkom, a zostaje dokonane prawidłowo, jeżeli w szczególności: 1/ istnieje ważne zobowiązanie, 2/ dotyczy ono zobowiązania bezterminowego, 3/ zachodzi możliwość spełnienia świadczenia, 4/ dokonała go osoba uprawniona, 5/ skierowano je do osoby zobowiązanej, 6/ nastąpiło we właściwym czasie i miejscu, 7/ zachowano należytą formę, 8/ nadano mu właściwą treść.

Pozwana zarzuciła, że z treści pisma z dnia 30 kwietnia 2010 r. nie wynika wezwanie pozwanej do zapłaty kwoty 1.671,82 zł lub jej części wyegzekwowanej od powódki w postępowaniu komorniczym do sygn. X Km 1356/99.

Niewątpliwie oświadczenie woli powódki, stanowiące wezwanie do wykonania zobowiązania pieniężnego, mogło być złożone w sposób dowolny, byleby z treści tego wezwania w dostateczny sposób, wyraźny, jasny i zrozumiały wynikało wezwanie do spełnienia tego konkretnego świadczenia. Komunikatywne wezwanie ma istotne znaczenie, gdyż skuteczność tego oświadczenia rozpoczyna się z chwilą powzięcia o nim wiadomości przez dłużnika.

Na powódce (wierzycielu) spoczywał obowiązek wykazania, że pozwana (dłużnik) powzięła wiadomość o żądaniu zapłaty kwoty 1.671,82 zł lub części tej sumy wyegzekwowanej z renty powódki przez Komornika Rewiru X w sprawie o sygn. X Km 1356/99.

Na tle zarzutu pozwanej odpowiedzi wymaga zatem pytanie, czy warunkom wezwania co do treści odpowiada pismo powódki z dnia 30 kwietnia 2010 r., w sytuacji, gdy w piśmie tym zamieszczono m.in. ogólnikowe wezwanie do dobrowolnej zapłaty kwoty 10.000 zł potrąconej z renty powódki przez Komornika Rewiru X. Pismo to zostało zatytułowane „wezwanie do zapłaty” i zawierało wezwanie do dobrowolnego dokonania zapłaty należności dotyczących spraw spółki (...) w kwocie: X Km 2389/07 – 42.296,21 zł P.P.U. (...) S.A.; X K 1719/00 – 66.117,20 zł P.P.U. (...) S.A.; X K 686/02 – 1.813,36 zł (...) S.A. oraz „potrącenie z mojej renty i przekazanie na konto Komornika Rewiru X przy Sądzie Rejonowym dla Kraków Podgórze”. Poniżej została wpisana kwota 10.000 zł plus ustawowe odsetki, a dalej „Razem: 120.226,77 zł + odsetki ustawowe”. Następnie powódka zamieściła wzmiankę o terminie płatności (pismo powódki z 30.04.2010 r. – k. 43-43/2).

Z tak sformułowanego pisma jednoznacznie nie wynika wezwanie pozwanej do zapłaty kwoty wyegzekwowanej od powódki w postępowaniu egzekucyjnym toczącym się pod sygn. X Km 1356/99. Wskazana w tym piśmie kwota 120.226,77 zł jest sumą trzech wyżej wskazanych pozycji. Przy każdej jednostkowej kwocie powódka wskazała konkretną sygnaturę sprawy komorniczej. Nie podała natomiast sygn. X Km 1356/99 ani danych wierzyciela D. D. ani też nie wskazała na tytuł wykonawczy pozwalający na niewątpliwą i pewną identyfikację spełnionego przez nią świadczenia do zwrotu którego wzywa pozwaną. W zeznaniach pozwana potwierdziła prowadzenie rozmów

telefonicznych z powódką dotyczących działalności spółki (...) ale łączyła je z należnościami czynszowymi na rzecz (...) (zeznania pozwanej – k. 178-180).

W tej sytuacji doręczenie pozwanej wezwania z dnia 30 kwietnia 2010 r. nie wywołało skutków wezwania do spełnienia świadczenia pieniężnego dotyczącego zapłaty kwoty 1.671,82 zł lub części tej sumy wyegzekwowanej z renty powódki przez Komornika Rewiru X w sprawie o sygn. X Km 1356/99. Zbyt dalekim uproszczenie Sądu Okręgowego było ustalenie, że pismem z dnia 30 kwietnia 2010 r. A. B. wezwała pozwaną B. B. do zapłaty kwot objętych pozwem. Przeciwnie Sąd I instancji kilkakrotnie wzywał powódkę o sprecyzowanie żądania w zakresie kwoty 10.000 zł i dopiero wówczas doszło do dokładnego określenia żądania.

Ponieważ pismo z dnia 30 kwietnia 2010 r. nie zawierało jasnego i precyzyjnego (wystarczająco uszczegółowionego) oświadczenia woli wierzyciela regresowego (powódki) wzywającego do zapłaty kwoty wynikającej z faktu zaspokojenia D. D. (wierzyciela spółki (...)) w sprawie o sygn. X Km 1356/99, tym samym nie doszło do przekształcenia zobowiązania pieniężnego o charakterze bezterminowym, w zobowiązanie terminowe. Na powódce spoczywał ciężar udowodnienia tego faktu – czemu nie sprostała.

Pozostałe poczynione przez Sąd Okręgowy ustalenia są prawidłowe i wyczerpujące, a jako takie Sąd Apelacyjny je podziela i przyjmuje za swe własne.

3. Sąd Okręgowy prawidłowo przyjął, że postanowienia umowne w § 5, zmodyfikowały udział stron w stratach i uregulowały materię roszczeń regresowych oraz określiły ich zakres.

Zważywszy na solidarną odpowiedzialność współników spółki cywilnej za zobowiązania spółki, zaspokojenie wierzycieli następuje kosztem majątków osobistych poszczególnych współników (art. 864 k.c.) to spłacone długi nie przestają być długami spółki, są jej majątkiem pasywnym, a w istocie stratami, w których z mocy art. 867 § 1 k.c. uczestniczą wszyscy współnicy.

Z chwilą spełnienia świadczenia upada solidarność - wierzyciel jest zaspokojony i przestaje istnieć jakikolwiek stosunek pomiędzy wierzycielem a współdłużnikami (tzw. stosunek zewnętrzny). Natomiast dłużnik, który spełnił świadczenie przestaje być dłużnikiem, lecz staje się wierzycielem dla pozostałych współdłużników. Dłużnicy odpowiadają za przypadającą na niego część długu stosownie do postanowień umowy. Podstawę do tych rozliczeń regresowych stanowi odrębny, wiążący dłużników stosunek wewnętrzny. Dłużnik, który spełnił świadczenie może więc żądać części tego świadczenia, jaka przypada na pozostałych współdłużników. Służy mu w stosunku do nich tzw. roszczenie regresowe (regres, roszczenie zwrotne). O tym, w jakich częściach i czy w ogóle dłużnik, który spełnił świadczenie, może żądać zwrotu od współdłużników, rozstrzyga treść istniejącego między nimi stosunku prawnego (tzw. stosunek wewnętrzny) - wynikać on może z umowy.

Właściwe było ustalenie Sądu I instancji, że strony uregulowały w § 5 umowy spółki z dnia 20 listopada 1995 r. kwestię roszczeń zwrotnych i ich zakres. W tym postanowieniu strony umówiły się, że B. B. przysługiwać będzie udział w zyskach w wysokości 94%, zaś A. B. w wysokości 6%, natomiast udział w stratach miał się kształtować w takiej samej proporcji. Spłacone długi spółki (...) nie przestały być długami tej spółki. Spłacone zadłużenia spółki są jej majątkiem pasywnym, a w istocie stratami, udział w których strony zmodyfikowały w umowie i kształtował się on w proporcji A. B. 6%, a B. B. – w wysokości 94%.

Zasady rozliczeń pomiędzy dłużnikami, wynikające z umowy, mogą być w niej określone w sposób wyraźny lub dorozumiany. W orzecznictwie przyjmuje się, że strony w umowie mogą dowolnie określić między sobą zakres odpowiedzialności każdej z nich - taka umowna regulacja wpływa na rozliczenia między stronami, natomiast jest obojętna w odniesieniu do wierzyciela. Treść stosunku prawnego istniejącego między współdłużnikami solidarnymi (w niniejszej sprawie treść umowy spółki z dnia 20 listopada 1995 r.) przewidywał, że współnik, który spełnił świadczenie może żądać zwrotu spełnionego świadczenia w ustalonym zakresie. W piśmiennictwie wyrażono pogląd, że jeżeli w umowie spółki udział w stratach określony jest w inny sposób niż w częściach równych, to może to mieć wpływ na

wysokość kwoty, której wspólnik może żądać w ramach roszczenia regresowego (zob. J. Ciszewski, Odpowiedzialność spółki cywilnej za zobowiązania, Problemy Egzekucji Sądowej 1998, nr 32, s. 13).

W doktrynie można spotkać również inne stanowisko, według którego odmienna regulacja wymaga wyraźnego określenia zasad dochodzenia roszczeń zwrotnych. Jeżeli w umowie spółki lub innej umowie między wspólnikami nie zostały ustalone zasady rozliczeń między nimi, wspólnik, który świadczył, może żądać zwrotu w częściach równych (art. 376 § 1 k.c.). Nie mają w tym zakresie znaczenia przyjęte w umowie spółki zasady uczestniczenia w zyskach czy w stratach ani wartość udziałów poszczególnych wspólników.

Zgromadzony materiał dowodowy pozwala na stwierdzenie, że strony odmiennie ukształtowały swoje udziały w stratach oraz rozliczeniu roszczeń regresowych i przyjęły, że udział powódki będzie wynosił 6%.

4. Zaslugał na uwzględnienie zarzut przedawnienia zgłoszonego roszczenia regresowego.

Roszczenie zwrotne między dłużnikami przedawnia się z upływem lat dziesięciu, a gdy jest związane z prowadzeniem działalności gospodarczej z upływem lat trzech (art. 118 k.c.). Bieg przedawnienia rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie regresowe stało się wymagalne (art. 120 § 1 k.c.).

Wymagalność roszczenia nie została w prawie cywilnym zdefiniowana. Początek wymagalności roszczenia nie daje się formułować w regule ogólnej, ponieważ dla różnych stosunków prawnych i dla różnych roszczeń może być zróżnicowany.

W judykaturze przyjęto, że roszczenie regresowe, o którym mowa w art. 376 § 1 zdanie drugie k.c. powstaje i staje się wymagalne nie tylko z chwilą pełnego zaspokojenia wierzyciela, ale również spełnienia świadczenia w zakresie przenoszącym tę część, która według stosunku wewnętrznego między współdłużnikami obciąża świadczącego dłużnika (por. wyrok SN z dnia 12 października 2001 r., V CKN 500/2000, OSNC 2002, nr 7-8, poz. 90). Roszczenie regresowe, ze względu na swą naturę prawną, staje się wymagalne już z chwilą powstania, czyli zaspokojenia wierzyciela w części przekraczającej „udział” regresowy dłużnika. Wymagalność występuje z datą następującą po dniu wykonania świadczenia przez dłużnika.

Od wymagalności roszczenia regresowego należy odróżnić termin spełnienia świadczenia. Zobowiązanie do świadczenia regresowego ma charakter bezterminowy - termin spełnienia tego świadczenia nie wynika z właściwości samego zobowiązania (art. 455 k.c.). Jeśli więc dłużnik solidarny całkowicie lub częściowo zaspokoił wierzyciela, powinien skierować do pozostałych współdłużników wezwanie do wykonania (w określonym terminie) zobowiązania regresowego w częściach na nich przypadających. Dopiero bezskuteczny upływ wskazanego terminu powodować będzie stan opóźnienia (art. 476 k.c.) po stronie pozostałych współdłużników.

Skoro powódka – wierzyciel regresowy domagała się rozliczenia tej części świadczenia, która została od niej wyegzekwowana w drodze egzekucji w sprawie X Km 1356/99 ze świadczenia rentowego w okresie od 1 października 1999 r. do 30 października 2003 r. ponad jej swój udział w spółce (...), to bieg terminu przedawnienia rozpoczął się od dnia następnego po spełnieniu świadczenia czyli następnego dnia po ściągnięciu przez Komornika Rewiru X poszczególnych kwot zajętego świadczenia rentowego powódki. Ponieważ do roszczenia powódki (regresanta) należy stosować 3-letni termin przedawnienia (sprawa ma charakter gospodarczy), a powództwo regresowe zostało wniesione 6 maja 2010 r., to roszczenie regresowe o zwrot kwoty wynikającej z faktu częściowego zaspokojenia wierzyciela D. D. w sprawie X Km 1356/99 – przedawniło się.

Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd Apelacyjny, uwzględniając apelację pozwanej, zmienił zaskarżony wyrok w pkt I w ten sposób, że także w części objętej tym punktem powództwo oddalił, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c.

O kosztach procesu za instancję odwoławczą rozstrzygnięto, w oparciu o art. 102 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c.

W niniejszej sprawie wystąpił szczególnie uzasadniony wypadek, który uzasadniał odstąpienie od generalnej zasady (art. 98 § 1 k.p.c.) obciążenia kosztami procesu strony przegrywającej spór. Obciążenie powódki w całości kosztami procesu przeciwnika byłoby rażąco niezgodne z zasadami słuszności biorąc pod uwagę przede wszystkim okoliczności dotyczące sytuacji osobistej i życiowej powódki. Z tych względów Sąd Apelacyjny zasądził kwotę 50 zł (opłata od apelacji) tytułem częściowego zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego odstępując od obciążania powódki kosztami postępowania apelacyjnego w pozostałym zakresie. Nadto przyznał od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Krakowie pełnomocnikom stron po 1.107 zł brutto tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną stronom z urzędu w postępowaniu apelacyjnym na zasadzie o § 6 pkt 2 oraz § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349, ze zm.).